

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI ABU RAYHON BERUNIY
NOMIDAGI URGANCH DAVLAT UNIVERSITETI

“QURILISH VA ARXITEKTURA SOHASIDAGI INNOVATSION
G'OYALAR, INTEGRATSIYA VA TEJAMKORLIK”

УРГЕНЧСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ АБУ РАЙХАНА БЕРУНИ

РЕСПУБЛИКАНСКАЯ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ
«ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ, ИНТЕГРАЦИЯ
И ЭКОНОМИКА В ОБЛАСТИ
СТРОИТЕЛЬСТВА И АРХИТЕКТУРЫ»

IN THE NAME OF
ABU RAYHAN BERUNI
URGANCH STATE UNIVERSITY

“INNOVATIVE IDEAS, INTEGRATION,
AND ECONOMY IN THE FIELD OF
CONSTRUCTION AND
ARCHITECTURE”
SCIENTIFIC AND PRACTICAL
REPUBLICAN CONFERENCE

MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA
ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA
1-TO'PLAMI

TASHKILIY QO‘MITASI:

RAIS:

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti rektori v.v.b.,
professor - **S.U. Xodjaniyazov**

HAMRAISLAR:

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti ilmiy ishlar va
innovatsiyalar bo‘yicha prorektori, PhD, dotsent - **Z.Sh. Ibragimov**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti xalqaro hamkorlik
bo‘yicha prorektori, f-m.f.d., professor - **G‘.U. Urazboyev**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti, Texnika fakulteti
dekani, f-m.f.n., dotsent - **M.Q. Qurbanov**

Toshkent davlat transport universiteti, Avtomobil yo‘llari muhandisligi
fakulteti dekani, t.f.d., professor - **A.X. Urokov**

Xorazm viloyati Qurilish va uy-joy kommunal xo‘jaligi boshqarmasi, Urganch
tuman bosh arxitektori - **R.B. Matmurotov**

ILMIY KOTIB:

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti, “Qurilish”
kafedrası dotsenti, PhD - **A.A. Qutlijev**

TASHKILIY QO‘MITA A‘ZOLARI:

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti yoshlar masalalari
va ma‘naviy-ma‘rifiy ishlar bo‘yicha prorektori, PhD, dotsent - **D.I. Ibadullayev**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti moliya-iqtisod
ishlari bo‘yicha prorektori - **A. Atajanov**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti “Qurilish”
kafedrası mudiri, t.f.n., dots. – **Q.K. Axmedov**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti “Arxitektura”
kafedrası mudiri **R. Palvanov**

t.f.d., prof., R. Raximov, t.f.d., prof., B.Raxmonov, t.f.n., dots., K.Kuryozov, i.f.n., dots., N. Sattorov, a.f.n., dots., M. Setmamatov, a.f.f.d., dots., S. Atoshev, a.f.f.d., Sh. Abdullayeva, dots., Sh. Xo‘janiyozov, t.f.f.d., S. Sultanova, A. Atamuratov, A. Seyitniyozova, N. Kariyeva, S. Rajabov, S. Yusufov, A. Sobirov, X. Madirimov, X. Radjabov, I. Bekturdiyev, B. Radjapov, A. Xodjayazov, A. Matkarimov, M. Djumanazarova, R. Nafasov, Sh. Navruzov, Y. Tadjiyev, R. Sovutov, A. Samandarov, L. Yusupova, Sh. Masharipov, H. Bekchanov, D. Shalikarova, S. Nurmuhammedov, I. Matnazarov, Q. Soburov, K. Yuldashev, A. Bobojonov, Sh. Nurimetov, H. Masharipova, S. Qurambayev, M. Ashurova, A. Shomurotov.

ILMIY-TEXNIK ANJUMAN DASTURIY QO‘MITASI:

Rais: “ARXITEKTURA, QURILISH, DIZAYN” ilmiy-amaliy jurnalining bosh muharriri, i.f.d., prof. **Nurimbetov Ravshan Ibragimovich**

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universitetida 2025 yil 15-16-sentabr kunlari “Qurilish va arxitektura sohasidagi innovatsion g‘oyalar, integratsiya va tejamkorlik” mavzusidagi respublika miqyosidagi ilmiy va ilmiy-texnik konferensiya materiallari kiritilgan.

To‘plamga kiritilgan maqolalar mazmuni, ilmiy salohiyati va keltirilgan dalillarning haqqoniyligi uchun mualliflar mas’uldirlar.

7. Gafurov, U.V. (2021). Entrepreneurial Development in Uzbekistan. Uzbekistan Academy of Sciences Press.
8. Sadullaeva N., Yuldashev F. (2023). Digital Uzbekistan 2030: Implications for Family Entrepreneurship. Uzbekistan Academy of Sciences Press.
9. Ulmasov, A. (2022). Rural Entrepreneurship in Uzbekistan: Challenges and Opportunities. Tashkent University Press.

SHAHARSOZLIKDA LANDSHAFT ARXITEKTURASINING O'RNI

Matkarimov Alisher Ismoilovich

E-mail: alisherismoilovich17@gmail.com

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti "Arxitektura"
kafedrası o'qituvchisi

Annotatsiya

Hozirgi paytda landshaft tushunchasi geografiyada keng va tor ma'noda ishlatiladi. Keng ma'noda landshaft deganda tabiiy hududiy kompleks tushuniladi. Masalan, tayga zonasi, botqoq, tundra, so'l va h.k. Tor ma'noda landshaft — yer yuzasidagi tabiiy chegaralari bilan ajralib turuvchi joydir. Landshaft hududiy yaxlitligi, vujudga kelishiga ko'ra bir butunligi, geografik tuzilishi, relefi, iqlimi, tuproqlari, u'simlik va hayvonot dunyosining bir xilligi bilan ajralib turadigan tabiiy hududiy kompleksdir. Masalan, Qizilqumdagi qumli, gilli, taqirli, shu'rxokli landshaftlar, tog'lardagi yaylov, u'rmon, vodiy landshaftlari shular jumlasidandir. Masalan, CHotqol biosfera qu'riqxonasidagi archazorlar shular jumlasiga kiradi. Antropogen landshafti — tabiiy va antropogen omillar ta'sirida shakllangan va shakllanayotgan landshaftdir. Bunga inson faoliyati ta'sirida vujudga kelgan landshaftlar kiradi. Tabiatning barcha komponentlari va landshaftlar u yoki bu darajada inson ta'sirida bu'ladi. Fan-texnika inqilobi sharoitida insonning tabiatga ta'siri tobora kuchaymoqda.

Аннотация

В настоящее время понятие ландшафта используется в географии в широком и узком смысле. В широком смысле под ландшафтом понимается природно-территориальный комплекс. Например, таежная зона, болото, тундра, макро и др.к. В узком смысле ландшафт — это место на поверхности Земли, характеризующееся своими естественными границами. настоящее время

понятие ландшафта используется в географии в широком и узком смысле. В широком смысле под ландшафтом понимается природно-территориальный комплекс. Например, таежная зона, болото, тундра, макро и др.к. В узком смысле ландшафт — это место на поверхности Земли, характеризующееся своими естественными границами. Ландшафт-это природно-территориальный комплекс, характеризующийся территориальной целостностью, единством по происхождению, географическим строением, рельефом, климатом, почвами, однородностью растительного и животного мира. К ним относятся, например, песчаные, глинистые, лысые, суглинистые ландшафты в Кызылкуме, пастбищные, лесные, долинные ландшафты в горах. К ним относятся, например, арчазоры в Чаткальском биосферном заповеднике. Антропогенный ландшафт-это ландшафт, который формируется и формируется под воздействием природных и антропогенных факторов. Сюда относятся ландшафты, созданные под влиянием деятельности человека. к ним относятся, например, песчаные, глинистые, лысые, суглинистые ландшафты в Кызылкуме, пастбищные, лесные, долинные ландшафты в горах. К ним относятся, например, арчазоры в Чаткальском биосферном заповеднике. Антропогенный ландшафт-это ландшафт, который формируется и формируется под воздействием природных и антропогенных факторов. Сюда относятся ландшафты, созданные под влиянием деятельности человека. Все составляющие природы и ландшафты в той или иной степени размыты под влиянием человека. В условиях научно-технической революции влияние человека на природу возрастает.

Annotation

Currently, the concept of landscape is used in geography in a broad and narrow sense. In a broad sense, landscape is understood as a natural and territorial complex. For example, the taiga zone, swamp, tundra, macro, and others. In a narrow sense, a landscape is a place on the surface of the Earth characterized by its natural boundaries. Currently, the concept of landscape is used in geography in a broad and narrow sense. In a broad sense, landscape is understood as a natural and territorial complex. For example, the taiga zone, swamp, tundra, macro, etc. In a narrow sense, a landscape is a place on the surface of the Earth characterized by its natural boundaries. A landscape is a natural and territorial complex characterized by territorial integrity, unity in origin, geographical structure, topography, climate, soils, and uniformity of flora and fauna. These include, for example, sandy, clay, bald, loamy landscapes in Kyzylkum, pasture, forest, and valley landscapes in the mountains. These include, for example, the archazors in the Chatkal Biosphere

Reserve. An anthropogenic landscape is a landscape that is shaped and shaped by natural and anthropogenic factors. This includes landscapes created under the influence of human activity. These include, for example, sandy, clay, bald, loamy landscapes in Kyzylkum, pasture, forest, and valley landscapes in the mountains. These include, for example, the archazors in the Chatkal Biosphere Reserve. An anthropogenic landscape is a landscape that is shaped and shaped by natural and anthropogenic factors. This includes landscapes created under the influence of human activity. All the components of nature and landscapes are more or less blurred by human influence. In the context of the scientific and technological revolution, human influence on nature is increasing.

Kalit soʻzlar

Landshaft, shaharsozlik, koʻkalamzorlashtirish, arxitektura, Megapolis, park.

Ключевые слова

ландшафт, градостроительство, ландшафтный дизайн, архитектура, Мегapolis, Парк.

Keywords

landscape, urban planning, landscape design, architecture, Megapolis, Park.

Kirish

«Landshaft arxitekturasi» termini XIX asr oʻrtalarida shaxarlar kengayib tabiatni egallab olayotganligi va bu masalani echishda tabiatni shaxarlar tarkibiga kiritib ularni garmonik uygunlashtirib shaharsozlik echimlarini xal qilishda muxitning tabiiy sifatlarini binolarni maydonga joylashtirishdan tortib katta rejaviy tuzilmalari aglomeratsiyalar va kompleks tarmoqlar tashkil qilishgacha boʻlgan jarayonda undan toʻgʻri foydalanish xal qilinadi. SHaharsozlik faoliyatigina emas, balki tabiatni muxofaza qilish va tabiatni oʻzgartirish faoliyati Arxitekturaviy loyixalash va shaharsozlikda oʻzaro yangi aloqalarni amalga oshirishni talab qiladi. Landshaft Arxitekturasi tuman loyixalash bilan bevosita bogliq boʻlib shaxar bosh rejasida xududni kukalamzorlashtirish tizimi bilan shaxarda oʻzaro bogliq koʻkalamzorlashtirilgan va obodonlashtirilgan, qulay estetik, sanitar gigienik mikroiklimli shaxar muxiti va dam olish sharoitlarigina emas balki shaxar atrofi

zonasi tizimidir. Landshaft arxitekturasida deganda insonlar o‘rab turgan muxit va aloxida elementlarining ochiq fazoviy xolatlari tushuniladi.

Asosiy qism

Zamonaviy landschaft arxitekturasida tabiiy va antropogen landschaft tushunchalari ko‘rib chiqiladi. Tabiiy landschaft-o‘lchamlari bo‘yicha katta bo‘lgan o‘zining tabiiy xolatini saqlab qolgan ochiq muximdir. Ular shaxarsozlik tasirida yuzaga keladigan turarjoy, sanoat va qishloq xo‘jalik erlarini ochish natijasida yuzaga keladigan tabiiy landschaftga antropogen tasir natijasida tabiiy landschaftning faqat bir qismigina saqlab kolish mumkin.

Antrogen landschaft – inson faoliyati natijasida yaratilgan landschaft

SHaxarsozlik va landschaft loyixalash loyixalash amaliyotida “tabiiy” termini ostida qurilishga qarama qarshi quyilgan tabiat elementlari,shaxarning muxandislik texnik tizimi tushuniladi.

Tabiiy sharoitlar shaxarsozlik talablariga tasir qiladi.

SHaxar va tabiiy muxitning o‘zaro tasiri shaxar landschafti “estetik obrazi” inson tomonidan qulay yoki noqulay xisoblanadi.

Landschaft Arxitekturasida inshootlari xar xudud dam olish markazi yoki tarixiy, madaniy, qo‘riqxona shaxar va tabiat aloqalari istiqomat, transport, kommunal-xo‘jalik masalalaridan keyingi xal qiluvchi rol o‘ynaydi. Tabiat bilan o‘zaro aloqa jixatidan shaxarlar xar-xil sharoitda bo‘lib kurort shaxarlar qulay sharoitda joylashgan. Katta shaxarlarda bu aloqa o‘tkir muammo xosil qiladi.3)SHaxar xududini Arxitekturaviy landschaft tashkil kilish – uning tabiat qo‘yniga organik xolatda kirishi xududning Arxitektura landschaft analizi yordamida amalga oshiriladi. Bu erda landschaftni usayotgan shaxar siqib qo‘ymasdan landschaft o‘ziga qabul qilib buning natijasida estetik boyiydi.SHaxar bosh rejasi ishlashda Arxitekturaviy lantschaft analizini o‘tkazish operatsiyalari ketma ketliging ko‘zda tutadi. Landschaft Arxitekturasini loyixalashda asosiy masala axolining ijtimoiy-funksional talablarini kondirish va bu bilan landschaft tabiiy va xajmiy fazoviy ko‘rinishini saqlab arxitektura landschaft muxitini saqlash. Landschaft rekreatsion

inshoat- bu tabiiy yoki unga yaqin inson fizik va ijodiy qobiliyati qayta tiklash tabiiy yoki unga yaqin muximdir. Bunday inshoat foydasi unga kelish qulayligi muxitning ekologik, estetik qulayligi va boshqalardan iborat. Bu masalalarni yuksak professional ravishda bajarish uchun xudud imkoniyatlarining potensial va mavjud xolatlarini chuqur o'rganib va ishlab chiqish kerak. Bu masalalarning echimi loyixa oldi jarayonida boshlanib shaxar bosh rejasi loyixalash jarayonida shaxar rekreatsion tizimida xar birinshaotning landshaft echimi topiladi. 4) Landshaft inshootlarini loyixalashda shaxarsozlik tizimini tartibi kuyidagicha bo'ladi. Binolarning shaxar landshaft rekreatsion tuzilishidagi o'rni. Bu tizimdagi majmuaviy roli dam olish kompleks shaxar usti qismida, umumshaxar parki suv va kukalamzor kismi.

SHahar landshaft Zamonaviy shahar manzaralarida uzgartirilgan, madaniy, tabiiy, tabiiy ravishda kompaniya faoliyati natijasida kiritilgan elementlar mavjud bu'lgan manzaralarga tegishli. SHahar landshaft bazan shaharlashganning manzarasi, uni uzgartirish va suniy xususiyatlarning ekstremal shakllarini takidlaydi. Xususiyatiga kura, u'rmon ekotizimlarida joylashgan bulsa, unda suv ekotizimlari, suvni himoya qiluvchi muhim rolni u'ynaydi. Tuproqlar suv ostida qoladi, asosan tanlab olinadi, ku'pincha qumli yoki barabanlar, er osti suvlari chuqurligi - shahar tashqarisidagi u'rmonlar tarkibida shahar tashqarisidagi toshqinlar tarkibida sezilarli darajada farq qiladi. Bu, birinchi navbatda, u'tloqning ku'pligini oshirish va vayron bu'lishning paydo bu'lishi. SHahar landshaftining u'rmon ekotizimi:

- 1) parklar va dam olish maskanlari;
- 2) transport kommunikatsiyalari bu'ylab u'rmon xujaliklari;
- 3) tuproqni himoya qilish, suvni muhofaza qilish va boshqa plantatsiyalar;
- 4) shahar atrofidagi u'rmonlarni yokish. Ushbu ekotizimga antropogen tasirining asosiy omillari: havo ifloslanishi va shahar aholisining dam olish faoliyati.

Xulosa

Shaharning u'rmon ekotizimlarining holatini baholash (fityidicatsiyani qu'llash) asosida amalga oshiriladi. Antropogen tasirning ku'rsatkichlari va uning oqibatlari, turli xil dala u'simliklarining turlari va ekologik tarkibi, u'simlik jamoalari (quritish,

defoliatsiya). SHahar joylarini antropogen u'zgarishlar darajasi, ayniqsa Megapolis, juda yuqori. SHahar landshaftlari juda sodda. Bular parklar va dam olish maskanlari , kamdan-kam hollarda dengiz va daryolarning qirg'oqlari Qushlar va hayvonlarning alohida turlari faunaning juda sodda va beqaror ekotizimlarda saqlanadi.Odamlar chiqindilarini parazitizatsiya qilish juda oz, ozgina, bardoshli Turlar. SHahar landshaftining ekologik holatini u'rganayotganda, shahar shaharning farqlangan ekologik vaziyatlarini tashkil etuvchi salbiy omillarga qaratilgan.U'simliklar shahar manzarasining muhim tarkibiy qismidir va uning atrof-muhit sharoitining ishonchli ku'rsatkichi bu'lib xizmat qilishi mumkin. Landshaftni vujudga kelish shaharni qanday hayotiy muhitlar odamni ega ikki jihatni : yaratish qulay sanitariya- gigiena sharoitlarni va prostranstvoni tashkil qilish har xil turlar faoliyati (mehnatni, turmushni, hordiqni va t. d.). qarorda bunday savollar, qanday ishlov berish arxitekturaviy loyixa tuzilmalar shaharni bilan eng ko'p hisobi bilan va aniqlash bilan tabiiy omillar ; yaratish rivojlangan kukalamzorlashtirish sistemalar, tartibga soluvchi sanitar-gigienik idora usuli va ta'minlovchi aholi ba'zi joylarda hordiqni ; shaxsiylashtirish qiyofani zamonaviy shaharni tuzishda landshaft memorlik juda katta rol o'ynayapti .

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. A.S.Uralov. L.A.Adilova. Landshaft arxitekturası.–Toshkent, 2014. (60-67 b.)
2. Raximov K.D., Uralov A.S. Landshaft arxitekturası ob'ektlarını loyihalash.– Toshkent, 2015. (40-55 b.)
3. Vinshu I.A. Arxitekturno-planirovochnaya organizatsiya selskix naselennıx punktov.-M.,1996 2. 4.Adilova L.A. Landshaftnoe planirovanie.-T.,2007
4. S.Siddiqov, A.Axmedov, B.Axmedov va boshqalar. “Amir Temur Jahon tarixida” Toshkent. “SHarq”-2001y.
5. Gornizonenko T.S. Spravochnik sovremennogo landshaftnogo dizayna. – Rostov-na-Donu, 2005.